

TONI VIDAL

El llibre pòstum de Salvador Espriu

VÍCTOR OBIOLS

Quan vivia als Països Baixos, ja fa uns quants anys –en temps pretecnològics, com qui diu–, vaig

endur-me, a l'equipatge, aquella edició verda del diccionari català editat per Enciclopèdia que era com gegant, un llibrot pesant que feia un embalum colossal. L'hoste que m'acollia, un bon jan holandès, mofeta i primari, va dir-me un dia: "Ja n'ha de ser, d'important, aquesta llengua, teniu un diccionari que, usat com a arma llancívola, podria matar algú".

L'anècdota ve a tomb perquè la vaig recordar en veure aquesta edició d'*Ocnos i el parat esglai*. És un volum que fa patxoca, una obra magna, en tots els sentits, i no únicament en el material. De fet, un tresor, tant pel contingut com pel continent, que esperàvem de feia anys, i que esdevé, ras i curt, ja imprescindible en el nostre patrimoni literari. Una edició modèlica de només 1.913 exemplars (fent l'ullet a la data de naixement del poeta) que exigirà aviat, de ben segur, no només la incorporació a les *Obres completes* que dirigeix Rosa

Maria Delor, sinó probablement una edició de butxaca.

Cal felicitar l'editor Ramon Balasch, per la tenacitat, la sagacitat i l'eficiència que han acabat donant aquest fruit tan perfecte, saborós i nutrici. L'editor, que va ser, temps era temps, "poeta jove", la poesia del qual va merèixer que Joan Brossa, justament en un pròleg, afirmés que "li coïen les mans de tant aplaudir", ens ofereix aquí el que sens dubte és l'esdeveniment editorial de l'any, digne colofó a l'Any Espriu.

Una joia imprescindible

El procés d'elaboració d'aquest llibre, com tot el que feia Espriu, va estar presidit per una meticulositat i una cura extremes. Hi ha com a base la famosa llibreta en espiral, que l'editor anomena Bloc de Revisions Acomplides, que en el volum és abreujat amb la sigla BRA, i que segurament hauria valgut algun comentari del poeta, amb l'humor càustic que el caracteritzava (recordem que el mot representat per aquesta sigla, en anglès, significa sostenidor; el bloc sosté, efectivament, la substància del llibre...). Però deixem-nos de ximpleries i facècies i anem per fei-

OCNOS I EL PARAT ESSLAI
SALVADORESPRIU
BALASCH EDITOR
854 PÀG./60 €

na. En la *Nota a l'edició* ja se'ns instrueix sobre tot el que ens cal saber per emprendre la lectura. Hi trobem, recopilats i revisats, tots els pròlegs, articles, notes i comentaris, literaris o no de l'autor.

Cal dir que l'*Epíleg* de Ramon Balasch és un assaig importantíssim en si mateix, que honoraria el mateix Salvador Espriu. I tan sols la secció B., *Notícies sobre Bartomeu Rosselló-Pòrcel*, ja justificaria el llibre; el *Pròleg* a l'*Obra lírica* del 1949, o *Alguns records del meu amic Rosselló* són peces magistrals de la prosa catalana, que bateguen d'emotivitat sense perdre mai la mesura, i en el *Pròleg* a l'edició bilingüe del 1970, Espriu imagina un Rosselló que no hauria mort, i que seria un home de prop de cinquanta-set anys, i elabora una descripció absolutament lúcida i exhaustiva del món que s'hauria trobat. És espavoridor i aterridor comprovar que han passat quaranta-tres anys des d'aquell diagnòstic i els mots d'Espriu són del tot vigents, quan acaba dient: "...el paral·lelisme de la fartanera i la fam, la gresca del crim i de la violència, un permanent carnaval idiota arreu (formidable arma d'alienació) i els progressos dels cervells electrònics, que ens converteixen amb rapidesa en indefensos analfabets però en cofois titelles, bellugats per fils als dits benignes dels senyors del poder".

El volum, integrat per 172 textos –169 articles i tres breus assaigs–, constitueix una mena d'esplèndida biografia intel·lectual. Una joia que no ens podem deixar perdre. ♦♦

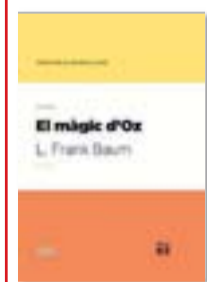
ELS CLÀSSICS

Fugir del color gris

JORDI NOPCA

La jove Dorothy Gale viu en una casa petita enmig de les grans prades de Kansas, acompanyada de l'oncle Henry i la seva dona, l'Em. "Ni l'herba no era verda, perquè el sol havia recremat les puntes de les llargues fulles fins a tornar-les del mateix color gris que es veia per tot": un bon dia la monotonia depressiva del paisatge és sacsejada per un cicló, que xucla la casa i s'emporta la nena –juntament amb el seu gosset Totó– fins a "un país d'una bellesa meravellosa". Aquest és el punt de partida d'*El màgic d'Oz*, una novel·la que Lyman Frank Baum va publicar el 1900 i que és considerat el primer conte de fades modern de la literatura nord-americana, molt adaptat al teatre i amb una versió cinematogràfica del 1939 en què Judy Garland es va posar a la pell de la Dorothy.

L'arribada de la nena al món desconegut és acompanyada de la visita de la Bruixa Bona del Nord i els Mastegaires. Li fan ofrena d'unes sabates platejades que ha de portar fins al màgic d'Oz, a qui haurà de demanar ajuda. De camí, la Dorothy troba tres companys: l'Espantaocells, l'Home de Llauna i el Lleó Poruc. A tots tres els falta alguna cosa que també volen demanar al màgic d'Oz. El primer vol un cervell. El segon, un cor. El tercer, una mica de valor. Durant el viatge, la malvada Bruixa de l'Oest voldrà parlar els peus a l'expedició. ♦♦

EL MÀGIC D'OZ
LYMAN FRANK BAUM
TRADUCCIÓ DE RAMON FOLCHI CAMARASA
160 PÀG./9,95 €
(DIUMENGE, AMBLARA)

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

La plata de Britània
LINDSEY DAVIES
Labutxaca

L'escriptora anglesa Lindsey Davies acaba de guanyar el Primer Premi Internacional de Novel·la Històrica Barcino. La creadora de l'investigador privat Marc Didi Falco –que treballa a la Roma de l'últim terç del segle I dC– va debutar el 1989 amb *La plata de Britània*, un llibre que la va convertir en un bestseller mundial i que ha estat seguit per 20 títols més. Traduïda per Joan Mateu i publicada a Columna el 1997, ara és recuperada en format butxaca.

NO-FICCIÓ

Els catalans a Grècia
EUSEBI AYENSA
Editorial Base

La relació d'Eusebi Ayensa amb Grècia ha estat intensa i extensa. Llicenciat en filologia clàssica i doctor en filologia romànica per la Universitat de Barcelona, va dirigir l'Institut Cervantes d'Atenes (2007–2012). Abans d'això, va traduir Prevelakis, Ritsos i Pieridis. Després d'un assaig sobre Carles Riba i la literatura grega moderna, publica una guia per conèixer l'empremta catalana a Grècia a través dels castells i torres construïts pels almogàvers.

Lais
MARIA DE FRANÇA
Trad. Joan Jubany
Quaderns Crema

FICCIÓ

Els *Lais* de Maria de França són un dels màxims exponents del renaixement literari del segle XII. Les dotze bellíssimes històries d'amor incloses en el volum –traduït per Joan Jubany i presentat per l'editor Jaume Vallcorba– mostren la societat cortesana de l'època, el món legendari de la matèria de Bretanya i les aventures característiques dels contes de fades: la cèrvola blanca, l'home llop o el vaixell fantàstic, entre d'altres.